

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ДІАГНОСТИКА РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

© 2015 СКРИНЬКОВСЬКИЙ Р. М., ПРОЦЮК Т. Б., КОСТЮК Н. Р.

УДК 65.01

Скриньковський Р. М., Процюк Т. Б., Костюк Н. Р. Внутрішній аудит системи корпоративного управління та діагностика ринкової вартості підприємства

У статті розкрито сутність поняття «внутрішній аудит системи корпоративного управління», під яким слід розуміти діяльність спеціально створеної на підприємстві аудиторської служби, яка передбачає надання консультацій та рекомендацій керівництву (представникам інституційного рівня управління) стосовно правильності прийняття управлінських рішень, спрямованих на досягнення цілей підприємства. Представлено інструментарій аналізу фінансового стану та господарської діяльності підприємства. Сформовано систему діагностики ринкової вартості підприємства, ключовими індикаторами проведення якої є: індикатор рівня потенціалу підприємства (інтегральний індикатор фінансового, виробничого, трудового, соціально-економічного та інноваційно-інвестиційного потенціалів підприємства); індикатор рівня капіталу підприємства; індикатор рівня впливу ринкового середовища на підприємство; індикатор вартості чистих активів; індикатор вартості зобов'язань підприємства; індикатор ділової репутації підприємства. З'ясовано, що діагностику ринкової вартості підприємства доцільно проводити на засадах фінансової та нефінансової інформації з урахуванням ретроспективних і перспективних параметрів його діяльності.

Ключові слова: підприємство, внутрішній аудит, фінансовий стан, господарський стан, корпоративне управління, ринкова вартість, діагностика.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 34.

Скриньковський Руслан Миколайович – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємств та інформаційних технологій, Львівський університет бізнесу та права (вул. Кульпарківська, 99, Львів, 79021, Україна)

E-mail: uan_lviv@ukr.net

Процюк Тетяна Богданівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіко-правових дисциплін, Національна академія внутрішніх справ (пл. Солом'янська, 1, Київ, 02000, Україна)

E-mail: agat-lviv@ukr.net

Костюк Наталія Романівна – студентка, Львівський університет бізнесу та права (вул. Кульпарківська, 99, Львів, 79021, Україна)

E-mail: natalyya-kostyuk@ukr.net

УДК 65.01

UDC 65.01

Скриньковский Р. М., Процюк Т. Б., Костюк Н. Р. Внутренний аудит системы корпоративного управления и диагностика рыночной стоимости предприятия

Skrinkovskyy R. M., Protsiuk T. B., Kostyuk N. R. Internal Audit for Corporate Management System and Diagnostics of Market Value of Enterprise

В статье раскрыта сущность понятия «внутренний аудит системы корпоративного управления», под которым следует понимать деятельность специально созданной на предприятии аудиторской службы, которая предусматривает предоставление консультаций и рекомендаций руководству (представителям институционального уровня управления) по правильности принятия управленческих решений, направленных на достижение целей предприятия. Представлен инструментальный анализ финансового состояния и хозяйственной деятельности предприятия. Сформирована система диагностики рыночной стоимости предприятия, ключевыми индикаторами проведения которой являются: индикатор уровня потенциала предприятия (интегральный индикатор финансового, производственного, трудового, социально-экономического и инновационно-инвестиционного потенциалов предприятия); индикатор уровня капитала предприятия; индикатор уровня влияния рыночной среды на предприятие; индикатор стоимости чистых активов; индикатор стоимости обязательств предприятия; индикатор деловой репутации предприятия. Выяснено, что диагностику рыночной стоимости предприятия целесообразно проводить на основе финансовой и нефинансовой информации с учетом ретроспективных и перспективных параметров его деятельности.

The article discloses essence of the notion of «internal audit for corporate management system», which should be understood as activities of the specially established auditing service at the enterprise, which provides advice and recommendations to the management (institutional management level representatives) on the correctness of taking managerial decisions, aimed at achieving the goals of enterprise. A toolkit for analysis of both financial status and economic activity of enterprise has been submitted. A system for diagnostics of the market value of enterprise has been developed, which has the following key indicators: indicator of the level of enterprise capacity (integrated indicator of the financial, production, labor, socio-economic and innovation-investment capacities of enterprise); indicator of the level of enterprise capital; indicator of the level of impact of market environment on the enterprise; indicator of the net asset value; indicator of value of the liabilities of enterprise; indicator of the business reputation of enterprise. It has been found that diagnostics of the market value of enterprise should be based on both financial and non-financial information, with regard to the both retrospective and prospective parameters of its activity.

Ключевые слова: предприятие, внутренний аудит, финансовое состояние, хозяйственное состояние, корпоративное управление, рыночная стоимость, диагностика.

Key words: enterprise, internal audit, financial status, economic status, corporate management, market value.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Формул.:** 1. **Библ.:** 34.

Pic.: 1. **Tabl.:** 1. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 34.

Скриньковский Руслан Николаевич – кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики предприятий и информационных технологий, Львовский университет бизнеса и права (ул. Кульпарковская, 99, Львов, 79021, Украина)

E-mail: uan_lviv@ukr.net

Процюк Татьяна Богдановна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономико-правовых дисциплин, Национальная академия внутренних дел (пл. Соломенская, 1, Киев, 02000, Украина)

E-mail: agat-lviv@ukr.net

Костюк Наталия Романовна – студентка, Львовский университет бизнеса и права (ул. Кульпарковская, 99, Львов, 79021, Украина)

E-mail: natalyya-kostyuk@ukr.net

Skrinkovskyy Ruslan M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Business Economy and Information Technology, Lviv University of Business and Law (vul. Kulparkivska, 99, Lviv, 79021, Ukraine)

E-mail: uan_lviv@ukr.net

Protsiuk Tetiana B. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic and Legal Disciplines, National Academy of Internal Affairs (pl. Solomianska, 1, Kyiv, 02000, Ukraine)

E-mail: agat-lviv@ukr.net

Kostyuk Nataliia R. – Student, Lviv University of Business and Law (vul. Kulparkivska, 99, Lviv, 79021, Ukraine)

E-mail: natalyya-kostyuk@ukr.net

У сучасних конкурентних умовах, які характеризуються невизначеністю та нестабільністю ринкового середовища, перед багатьма підприємствами виникають проблеми, перш за все, пов'язані з недосконалістю їх корпоративного управління. Водночас слід ураховувати той факт, що від стану корпоративного управління залежить вартість підприємства, що виступає із ключових показників визначення конкурентоспроможності підприємства на ринку, рівня його ефективності та розвитку. Тому ключовим рішенням подолання цих проблем є проведення внутрішнього аудиту системи корпоративного управління підприємства, результати якого в подальшому вплинуть на формування його вартості.

Останніми роками окремим аспектам проведення внутрішнього аудиту на підприємстві, у тому числі системи його корпоративного управління, значну увагу приділено у дослідженнях Баюри Д. О., Вдовиченка Ю. В., Каменської Т. О., Назарової К. О., Сметанка О. В., Хілухи О. А. та ін. [1–6]. Водночас теоретико-методологічні засади вартості підприємства стали об'єктом дослідження таких науковців: Загороднього А. Г., Запасної Л. С., Корягіна М. В., Мельник О. Г., Мендрула О. Г., Семчук Ж. В., Нізяєвої С. А., Турила А. М., Цаль-Цалка Ю. С., Янковської Л. А., Яремка І. Й. та ін. [7–19].

У наукових працях зазначених вище науковців розкрито різноманітні аспекти внутрішнього аудиту системи корпоративного управління та ринкової вартості підприємства. Однак недостатньо уваги приділено їх взаємозв'язку, основним завданням внутрішнього аудиту системи корпоративного управління та системі діагностики ринкової вартості підприємства.

Метою статті є розвиток теоретичних положень та прикладних засад з внутрішнього аудиту системи корпоративного управління та діагностики ринкової вартості підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі були поставлені такі *завдання*: розкрити зміст поняття «внутрішній аудит» та визначити основні завдання внутрішнього аудиту системи корпоративного управління (Костюк Н. Р.); уточнити сутність та представити інструментарій аналізу фінансового стану та господарської діяльності підприємства (Скриньковський Р. М.); сформулювати систему діагностики ринкової вартості підприємства на засадах фінансової й нефінансової інформації з урахуванням ретроспективних і перспективних параметрів його діяльності (Скриньковський Р. М., Процюк Т. Б.).

Як засвідчує аналіз літературних джерел [1–6], виникає необхідність у представленні сутності найбільш вдалих визначень таких економічних категорій, як «внутрішній аудит» та «система корпоративного управління».

Так, у праці Назарової К. О. [1] зазначено, що внутрішній аудит – це один зі способів контролювання рівня правомірності та ефективності діяльності підприємства [1, с. 96]. Водночас Сметанко О. В. [2] під поняттям

«внутрішній аудит» розуміє один із ключових засобів внутрішньогосподарського планування, контролювання, управління і прогнозування подальшої діяльності підприємства, основною метою якого є мінімізація впливу ризиків на цю діяльність. Внутрішній аудит, на думку науковця О. Сметанко, являє собою роботу внутрішніх аудиторів підприємства, що полягає в перевірці правильності та достовірності ведення бухгалтерського обліку, здійснення внутрішнього контролю та корпоративного управління і надання в даному контексті відповідних рекомендацій з подальшим їх оцінюванням, спрямованим на підвищення ефективності діяльності та розвитку підприємства [2, с. 251–252].

У контексті цього основними елементами внутрішнього аудиту є [1, с. 97]: 1) перевірка точності господарської та фінансової інформації; 2) аналізування систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю на підприємстві; 3) аналізування рівня результативності та ефективності діяльності підприємства; 4) проведення перевірки дотримання підприємством законодавства та аналізування внутрішньої політики управлінського персоналу.

Що стосується корпоративного управління, то Хілухою О. А. [3] у результаті огляду наукової літератури стосовно трактування сутності цього поняття виділено такі дві сутнісні його характеристики: по-перше, корпоративне управління визначає дійсну поведінку підприємства, тобто його розвиток, рівень ефективності функціонування, фінансовий стан та зв'язки із акціонерами та іншими учасниками ринку. Згідно із другим підходом, під корпоративним управлінням розуміють нормативно-законодавчу базу функціонування і розвитку підприємства. У результаті об'єднання цих двох підходів встановлено, що корпоративне управління – це концепція підприємства, яка передбачає створення відповідної організаційної структури управління, запровадження інструментів контролювання діяльності, встановлення нормативно-законодавчої бази для регламентування прав і обов'язків підприємства та його керуючої системи, яку будуть застосовувати з метою підтримання рівноваги між соціально-економічними та особистісно-суспільними цілями зацікавлених осіб у результаті створення і розподілення доданої вартості [3, с. 306].

Варто зазначити, що внутрішній аудит у системі корпоративного управління спрямований на досягнення місії та виконання завдань підприємства, передбачених стратегією його розвитку. Внутрішній аудит у системі корпоративного управління передбачає надання вищому керівництву підприємства (представникам інституційного рівня управління) спеціально створеною службою внутрішнього аудиту консультацій, рекомендацій і проектів управлінських рішень, які приведуть до мінімізації підприємницьких ризиків і підвищення ефективності діяльності та розвитку підприємства за рахунок підвищеної результативності систем контролю, управління та обліку підприємства [2, с. 252].

Виходячи з вищезазначеного, внутрішній аудит системи корпоративного управління являє собою діяльність спеціально створеної на підприємстві аудиторської служби, спрямовану на оцінювання рівня розвитку під-

Роботу виконано відповідно до спільної програми науково-дослідних робіт кафедри економіки підприємств та інформаційних технологій ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права» та кафедри економіко-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ (м. Київ) на 2015–2016 рр.

приємства, ефективності його функціонування і рівня реалізації стратегії, яка передбачає надання консультацій та рекомендацій управлінцям стосовно правильності прийняття ними рішень (стратегічних, тактичних, оперативних) задля досягнення цілей підприємства.

Як зазначає Вдовиченко Ю. В. [4], ключовими показниками, за якими можна оцінити ефективність системи корпоративного управління, є [4, с. 129]: *a* – показник обсягу продажу продукції підприємства; *b* – показник рентабельності підприємства; *c* – показник ринкової вартості підприємства.

Зазначені показники (*a*, *b*, *c*) характеризують кількісну сторону оцінки ефективності системи корпоративного управління. Водночас якісна сторона оцінюється за таких умов: низька якість корпоративного управління свідчить про зростання ризиків інвесторів і тим самим вартості капіталу підприємства, яка виступає чинником дисконтування при оцінці його ринкової вартості. У контексті вищевказаного оцінювання якісної сторони проводиться за такими ознаками: рівень дотримання принципів корпоративного управління підприємством; рівень доступності інформації; діяльність ради наглядачів підприємства та його керуючої складової; рівень виконання обов'язків перед учасниками корпоративних відносин [4, с. 131].

Як показав аналіз наукових праць [5; 6], аудит системи корпоративного управління проводиться за такими етапами [5, с. 7; 6, с. 128]: 1) збирання та аналізування інформації стосовно стану корпоративного управління на підприємстві; 2) аналізування документів підприємства, що містять дані про корпоративне управління; 3) опитування власників підприємства; 4) порівняння стану корпоративного управління підприємства із конкурентами; 5) аналізування інформації із зовнішніх джерел про систему корпоративного управління на підприємстві; 6) за результатами проведення вищевказаних етапів відбувається надання рекомендацій стосовно покращення системи корпоративного управління на підприємстві.

У літературному джерелі [5] представлено модель внутрішнього аудиту системи корпоративного управління, яка відображає три аспекти ефективності його проведення: необхідність, важливість та завдання [5, с. 6].

З цього випливає, що основними завданнями внутрішнього аудиту системи корпоративного управління є [5, с. 6]: 1) аналізування етапів створення підприємства; 2) аналізування законності придбання часток у капіталі та майна підприємства; 3) експертиза статуту та внутрішніх корпоративних документів на правових засадах; 4) експертиза зовнішніх та внутрішніх дій підприємства на правових засадах; 5) експертиза по дотриманню прав власників підприємства на правових засадах; 6) експертиза реалізованих угод підприємством на правових засадах; 7) експертиза щодо дотримання вимог чинного законодавства України стосовно розкриття інформації на правових засадах; 8) розроблення рекомендацій стосовно виявлених проблем, що передбачають їх усунення.

Сутність та інструментарій аналізу фінансового стану та господарської діяльності представлено в *табл. 1*.

За підсумком проведення внутрішнього аудиту системи корпоративного управління готується аналітичний звіт службою, що його проводить [5, с. 7], який потрібно враховувати під час діагностики ринкової вартості підприємства.

Перш ніж проводити діагностику ринкової вартості підприємства, доцільним буде розкриття економічного змісту понять «вартість підприємства» та «ринкова вартість підприємства».

Фахівець з даного напрямку Корягін М. В. [7] виділяє такі ключові підходи до трактування поняття «вартість підприємства» [7, с. 124]: 1) сумарний, за яким вартість підприємства визначається як сукупність вартостей активів підприємства; 2) ціновий, згідно з яким вартість підприємства трактується як ціна придбання чи продажу підприємства; 3) комплексний за ефективністю, де вартість підприємства – це рівень ефективності діяльності підприємства; 4) зовнішній, згідно з яким вартість підприємства – це система взаємозв'язків підприємства із зовнішнім середовищем; 5) стратегічний, який визначає вартість підприємства як суму вартості, отриману підприємством від здійснення грошових потоків у майбутньому; 6) ціннісний, за яким вартість підприємства є проєкцією його цінності.

Беручи до уваги вищезазначене, вартість підприємства недоцільно ототожнювати з його ринковою вартістю, бо це не дозволить управлінській ланці підприємства чітко управляти ним у ринкових умовах [7, с. 125].

Як вважає науковець Мендрул О. Г. [8], ринкова вартість підприємства – це ціна, за яку можна придбати підприємство, що чітко встановлена після ретельного його вивчення із врахуванням маркетингових засад.

У науковому дослідженні [9] за результатами теоретичного аналізу поняття «вартість підприємства» встановлено, що ринкова вартість підприємства є його ключовим видом, а також основним показником за яким можна визначити рівень розвитку підприємства. У свою чергу, ключовими показниками, що визначають ринкову вартість підприємства, є ефективність підприємства, його конкурентоспроможність, цінність та грошові потоки. Водночас науковець Запасна Л. С. виділяє такі показники, які безпосередньо впливають на ринкову вартість підприємства [9]:

- ✦ *показник капіталу* (рівень фінансового капіталу, рівень інтелектуального капіталу, рівень матеріального капіталу);
- ✦ *показник потенціалу* підприємства (рівень фінансового потенціалу, рівень виробничого потенціалу, рівень трудового потенціалу, рівень соціально-економічного потенціалу, рівень інноваційно-інвестиційного потенціалу [33]);
- ✦ *ринковий показник* (рівень промислової політики підприємства, стан галузі, в якій функціонує підприємство, стан фондового ринку, рівень розвитку інновацій, рівень конкуренції, стан макросередовища підприємства).

У результаті опрацювання низки літературних джерел науковець Нізяєва С. А. [10] наголошує, що загальноприйнятими підходами до оцінювання ринкової

Сутність та інструментарій аналізу фінансового стану та господарської діяльності підприємства

Категорія	Сутність та інструментарій
Аналіз фінансового стану (А. ф. с.) *	<p>А. ф. с. – це узагальнювальний аналіз, здійснюваний для вивчення та оцінювання всіх основних аспектів фінансової діяльності підприємства на підставі його фінансової звітності, насамперед – Балансу (Форма № 1) та Звіту про фінансові результати (Форма № 2). У контексті проведення А. ф. с. передбачається вирішення таких основних завдань: 1) дослідження рівня рентабельності та фінансової стійкості підприємства; 2) аналізування рівня ефективності використання капіталу і рівня забезпечення підприємства власними коштами; 3) аналізування рівня ефективності використання фінансових ресурсів; 4) об'єктивне оцінювання підприємства за такими ключовими показниками: платоспроможності та ліквідності, прибутковості, ділової активності, фінансової стійкості. За напрямками проведення А. ф. с. поділяється на експрес-аналіз, поглиблений аналіз, факторний аналіз і прогностичний аналіз. А. ф. с. здійснюється у три етапи: 1) організаційний (встановлення мети та завдань, вибір методів та прийомів, побудова інформаційної бази та аналітичного балансу); 2) розрахунковий (розрахунок та аналізування показників); 3) заключний (узагальнення і систематизація підсумків аналізу та розроблення рекомендацій щодо фінансового оздоровлення підприємства). Основними прийомами здійснення А. ф. с. підприємства є: тимчасовий (горизонтальний) аналіз; структурний (вертикальний) аналіз; порівняльний аналіз; факторний (чинниковий) аналіз; трендовий аналіз; коефіцієнтний аналіз (аналіз відносних величин). Методи проведення А. ф. с. поділяються за такими ознаками: 1) за рівнем формалізації – формалізовані методи (ланцюгових підстановок, арифметичних різниць, відсоткових чисел, логарифмічний, інтегральний, диференційований, виокремлення ізольованого впливу чинників); неформалізовані методи (експертних оцінок і сценаріїв, психологічні, морфологічні, порівняльні, побудови системи показників, побудови системи аналітичних таблиць); 2) за змістом – якісні методи (евристичні, експертні, психологічні); кількісні методи (бухгалтерські (балансовий, подвійного запису); статистичні (ланцюгових підстановок, середніх та відносних величин, групування, елементарні методи обробки рядів динаміки, індексний, графічний); економіко-математичні (простих і складних відсотків, дисконтування, метод головних компонентів, факторний аналіз, дисперсійний аналіз, кореляційний аналіз)); 3) залежно від типу застосовуваної в процесі аналізу моделі (дескриптивні, предикативні та нормативні моделі)</p>
Аналіз господарської діяльності (А. г. д.) **	<p>А. г. д. – це вивчення та оцінка використання ресурсів (трудових, матеріальних, фінансових та енергетичних) і результатів роботи підприємства (постачальницької, виробничої та збутової діяльності) з метою отримання прибутку та ефективного функціонування і розвитку підприємства. Предметом А. г. д. виступають результати господарської діяльності, відображені за допомогою системи економічних показників, і характеристика явищ та подій, що впливають на них. А. г. д. за періодом часу поділяється на перспективний, стратегічний, тактичний і послідовний; за суб'єктами – на зовнішній і внутрішній; за об'єктами – на виробничий, фінансовий, кадровий, інвестиційний, інноваційний, аудиторський, маркетинговий, економіко-екологічний, економіко-статистичний та економіко-правовий; за значенням – на комплексний, локальний і тематичний; за методикою вивчення об'єктів – на порівняльний, вертикальний, горизонтальний, діагностичний, трендовий, факторний, маржинальний, системний, стохастичний, ситуаційний, якісний, фундаментальний, економіко-математичний і функціонально-вартісний; за місцем охоплення – на міжгосподарський та внутрігосподарський; за повнотою охоплення – на суцільний і вибірковий; за тривалістю проведення – на періодичний, епізодичний і систематичний; за організаційною формою – на централізований, децентралізований та змішаний; за характеристикою інформаційної бази – на управлінський і фінансовий. Методами А. г. д. є безпосередньо методи економічного аналізу (порівняння, групування, балансовий і графічний), статистичні (середні та відносні величини, індексний, кореляційний та регресійний аналіз) та математичні (економічні, методи економічної кібернетики та методи дослідження операцій і прийняття управлінських рішень). А. г. д. починається з етапу розроблення плану та програми дослідження господарської діяльності й закінчується етапом контролювання процесу прийняття управлінського рішення стосовно відповідної проблематики. Результати А. г. д. сприяють раціональному використанню ресурсів (трудових, матеріальних, фінансових та енергетичних), забезпечують економію витрат, бездефектність та ритмічність виробництва</p>

Джерело: сформовано автором (Скриньковський Р. М.) –

*на підставі [15, с. 29; 16, с. 248–288; 17 – 24]; **на підставі [15, с. 27; 19; 25–32].

вартості підприємства є дохідний, порівняльний і витратний. При використанні дохідного підходу застосовуються метод прямої капіталізації та метод дисконтування грошових потоків підприємства. Для порівняльного підходу прийнятним є використання методу угоди, методу галузевих показників і методу ринкової капіталізації. Використовуючи витратний підхід, застосовують метод ліквідаційної вартості та метод чистих активів підприємства [10, с. 32].

Концептуальний підхід до оцінювання ринкової вартості підприємства був розроблений науковцем Корягіним М. В. [11]. Ключовим показником оцінки вартості підприємства за цим підходом слід вважати показник чистих активів, який визначається як різниця між вартістю активів підприємства і вартістю його зобов'язань [11, с. 302].

У науковому джерелі [12] ринкова вартість підприємства оцінюється за порівняльним підходом, суть якого полягає у співставленні вартості підприємства, що оцінюється, із вартостями інших підприємств, що працюють в одній сфері. Основними методами оцінювання за цим підходом є [12, с. 313–315]: ринковий (відображає поточну оцінку ринкової вартості інших підприємств-аналогів, що функціонують в одній сфері із досліджуваним підприємством, за рахунок якої встановлюється ринкова вартість підприємства); метод співвідношень між вартістю підприємств та показниками їх діяльності, що відображає ступінь впливу цих показників на ринкову вартість підприємства.

Проф. Цаль-Цалко Ю. С. [13] пропонує оцінювати ринкову вартість підприємства в системі показників бухгалтерського обліку (показник чистої вартості активів, показник вартості зобов'язань і прав підприємства, що є умовними та обліковуються на позабалансових рахунках, і показник вартості ділової репутації підприємства) [13, с. 310]. Однак професором Турило А. М. запропоновано оцінювати ринкову вартість підприємства в системі фінансово-економічної стратегії його розвитку. Як він вважає, ключовим аспектом економічного розвитку підприємства є його максимальна ринкова вартість [14, с. 96].

На формування ринкової вартості підприємства впливає безліч різноманітних факторів, що не пов'язані з діяльністю підприємства (ринкові, політичні, соціальні, екологічні та фактори виникнення кризових явищ і спадів) і ті, що безпосередньо впливають на її формування (рівень розвитку [26; 34], імідж, фінансовий стан [17; 18; 21–23], техніко-технологічна база, організаційний рівень і ресурсо- та енергозбереження підприємства [28], рівень використання ресурсів [27] тощо). За поданими факторами проводиться комплексна оцінка інтегральної ринкової складової підприємства, від значення якого прямо залежить значення показника його ринкової вартості [14, с. 99].

З огляду на це та згідно з позицією автора [33], а також урахування інформації в наукових працях [7–14], встановлено, що ключовими індикаторами діагностики ринкової вартості підприємства є: X_1 – індикатор рівня потенціалу підприємства (інтегральний індикатор фінансового, виробничого, трудового, соціально-економічного

та інноваційно-інвестиційного потенціалів підприємства [33]); X_2 – індикатор рівня капіталу підприємства; X_3 – індикатор рівня впливу ринкового середовища на підприємство; X_4 – індикатор вартості чистих активів; X_5 – індикатор вартості зобов'язань підприємства; X_6 – індикатор ділової репутації підприємства.

Діагностику ринкової вартості підприємства (*IPB*) доцільно проводити, виходячи з формули (1):

$$IPB = f(X_1; X_2; X_3; X_4; X_5; X_6). \quad (1)$$

Вивчення літературних джерел і практики функціонування суб'єктів господарювання дали змогу стверджувати, що інтерпретувати *IPB* можна за шкалою: (0,6–1,0) – висока ринкова вартість підприємства; (0,4–0,5) – середня ринкова вартість підприємства; (0–0,3) – низька ринкова вартість підприємства.

Виходячи з мети дослідження, діагностику ринкової вартості підприємства логічно проводити на засадах фінансової та нефінансової інформації з урахуванням ретроспективних і перспективних параметрів його діяльності. Саме інформація є ключовим фактором оцінювання ринкової вартості підприємства. У ході проведення діагностики повинна братися до уваги як фінансова інформація про стан та діяльність підприємства, так і інформація нефінансового характеру, зокрема про соціальні аспекти діяльності підприємства.

На *рис. 1* представлено взаємозв'язок між проведенням внутрішнього аудиту системи корпоративного управління підприємства та діагностикою його ринкової вартості.

ВИСНОВКИ

На основі результатів наукових досліджень у працях [1–34] встановлено, що ключовими індикаторами системи діагностики ринкової вартості підприємства є: інтегральний індикатор фінансового, виробничого, трудового, соціально-економічного та інноваційно-інвестиційного потенціалів підприємства; індикатор рівня капіталу підприємства; індикатор рівня впливу ринкового середовища на підприємство; індикатор вартості чистих активів; індикатор вартості зобов'язань підприємства; індикатор ділової репутації підприємства. Зазначено, що внутрішній аудит системи корпоративного управління є важливим аспектом у контексті проведення діагностики ринкової вартості підприємства. З'ясовано, що діагностику ринкової вартості підприємства доцільно проводити на засадах фінансової та нефінансової інформації з урахуванням ретроспективних і перспективних параметрів його діяльності.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі полягають у формуванні системи цілей діагностики діяльності підприємства з урахуванням часткової діагностичної цілі – діагностики ринкової вартості підприємства та внутрішнього аудиту системи корпоративного управління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Назарова К. Сучасні тенденції трансформації внутрішнього аудиту / К. Назарова // Вісник Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – 2011. – № 6. – С. 94–101.

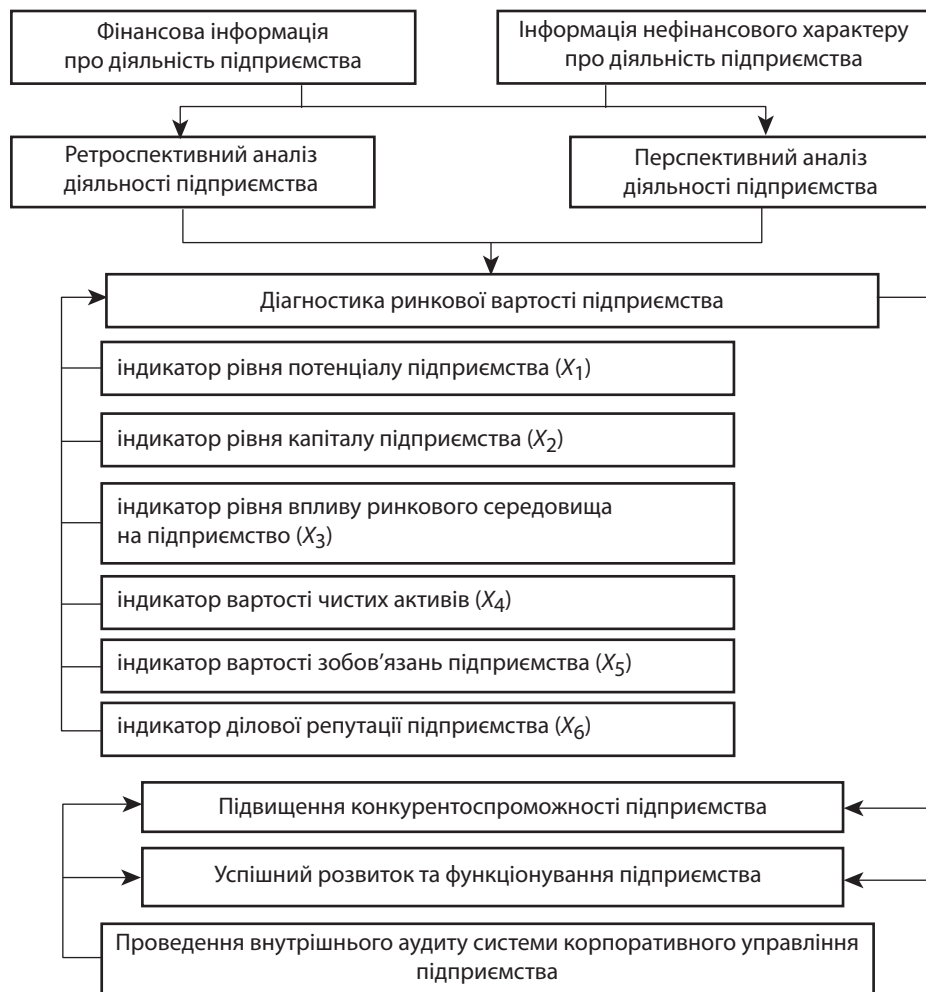

Рис. 1. Внутрішній аудит системи корпоративного управління та діагностика ринкової вартості підприємства

Джерело: побудовано на основі [1–14] (Скриньковський Р. М., Процюк Т. Б.).

2. Сметанко О. Сутність та місце внутрішнього аудиту в системі корпоративного управління акціонерним товариством / О. Сметанко // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1 (8). – С. 247–253.

3. Хілуха О. А. Сутнісні характеристики корпоративного управління / О. А. Хілуха // Вісн. Волин. ін-ту екон. та менеджм. – № 11. – 2015. – С. 303–309.

4. Вдовиченко Ю. В. Оцінка системи корпоративного управління міжнародного бізнесу в контексті створення міжнародних конкурентних переваг / Ю. В. Вдовиченко // Фінансовий простір. – 2013. – № 4 (12). – С. 128–132.

5. Каменська Т. Внутрішній аудит системи корпоративного управління / Т. Каменська // Ринок цінних паперів України. Вісник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. – 2009. – № 11-12. – С. 3–8.

6. Баюра Д. О. Аудит у системі корпоративного управління акціонерних товариств / О. Д. Баюра // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2009. – Вип. 20. – С. 124–130.

7. Корягін М. В. Підходи до визначення поняття вартості підприємства та їх розвиток / М. В. Корягін // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2012. – № 722. – С. 121–126.

8. Мендрул О. Г. Управління вартістю підприємства: монографія / О. Г. Мендрул. – К.: КНЕУ, 2002. – 272 с.

9. Запасна Л. С. Застосування ринкової вартості в управлінні розвитком машинобудівного підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Л. С. Запасна; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2009. – 19 с.

10. Нізяєва С. А. Ідентифікація методів оцінки ринкової вартості підприємства при діагностиці його економічної безпеки / С. А. Нізяєва // Економіка: реалії часу. – 2012. – № 2 (3). – С. 30–33.

11. Корягін М. В. Трансформація методологічних засад визначення ринкової вартості підприємства / М. В. Корягін // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.14. – С. 294–303.

12. Яремко І. Й. Оцінка ринкової вартості підприємств: порівняльний підхід / І. Й. Яремко // Наук. вісн. НЛТУ України – 2005. – Вип. 15.4. – С. 311–315.

13. Цаль-Цалко Ю. С. Формування ринкової вартості підприємства в системі показників бухгалтерського обліку / Ю. С. Цаль-Цалко // Вісник Житомирського нац. агроєкологічного ун-ту. – 2012. – № 2 (2). – С. 308–314.

14. Турило А. М. Оцінка вартості підприємства в системі фінансово-економічної стратегії його розвитку / А. М. Турило // Фінанси України. – 2009. – № 5. – С. 95–100.

15. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Львів: Вид. Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2005. – 714 с.

16. Василенко Л. П. Фінанси підприємства у схемах та таблицях: посібник / Л. П. Василенко, Л. В. Гут, О. П. Оксеєнко. – К.: Дакор, 2006. – 344 с.

17. Семчук Ж. В. Фінансовий стан підприємств: індикатори діагностики та потенційно можливі проблеми погіршення параметрів / Ж. В. Семчук, Р. М. Скриньковський, С. І. Цюх // Вісник Волинського ін-ту економіки та менеджменту. – 2013. – № 7. – С. 113–118.

18. Скриньковський Р. М. Фінансовий стан підприємств: сутність, прийоми та методи проведення аналізу / Р. М. Скриньковський, Ж. В. Семчук // Економіка та держава. – 2014. – № 3. – С. 47–49.

19. Мельник О. Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій : монографія / О. Г. Мельник. – Львів : Вид. Львівської політехніки, 2010. – 344 с.

20. Райковська І. Т. Проблеми застосування методик аналізу фінансового стану в діяльності промислових підприємств / І. Т. Райковська // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2009. – № 3 (49) – С. 154–158.

21. Олексів І. Б. Проблеми аналізу та оцінки фінансового стану підприємства / І. Б. Олексів, Р. В. Фещур // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2001. – № 436. – С. 256–263.

22. Адамова І. З. Аналіз фінансового стану підприємства: проблемні аспекти та шляхи їх розв'язання / І. З. Адамова, А. Л. Романчук // Вісник ЧТЕІ КНТЕУ. – 2011. – № 2. – С. 64–71.

23. Сарапіна О. А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення / О. А. Сарапіна // Науковий вісник ХДУ. Серія: Екон. науки. – 2013. – № 1. – С. 96–99.

24. Синькевич Н. І. Аналіз існуючих прийомів і методів фінансового аналізу діяльності суб'єктів господарювання / Н. І. Синькевич, Т. М. Васишин // Бізнес Інформ. – 2014. – № 4. – С. 313–317.

25. Загородній А. Г. Операційний аналіз у системі управління прибутком суб'єктів господарювання / А. Г. Загородній, М. С. Білик, Г. І. Кіндрацька // Збірник наук. праць Черкаського держ. технологіч. ун-ту. Сер.: Екон. науки. – 2010. – Вип. 25(1). – С. 22–25.

26. Скриньковський Р. М. Якість праці персоналу як фактор ефективного розвитку підприємства / Р. М. Скриньковський, Л. Й. Ситар // Економіка та управління АПК. – 2014. – № 2 (115). – С. 119–122.

27. Скриньковський Р. М. Діагностика використання трудових, матеріальних, фінансових та енергетичних ресурсів підприємства як інструмент управління елементами його виробничо-господарської діяльності / Р. М. Скриньковський // Проблеми економіки. – 2015. – № 1. – С. 249–254.

28. Скриньковський Р. М. Діагностика техніко-технологічної бази, організаційного рівня і ресурсо- та енергозбереження підприємства в контексті економії витрат, бездефектності та ритмічності виробництва / Р. М. Скриньковський // Бізнес Інформ. – 2015. – № 5. – С. 178–184.

29. Скриньковський Р. М. Система діагностики виробничої діяльності підприємства з урахуванням науково-технічного та інноваційного розвитку / Р. М. Скриньковський // Економіка та держава. – 2015. – № 5. – С. 51–53.

30. Скриньковський Р. М. Діагностика постачальницької та збутової діяльності підприємства / Р. М. Скриньковський // Бізнес Інформ. – 2015. – № 7. – С. 201–205.

31. Калабухова С. В. Систематизація видів аналітичного забезпечення управління суб'єктами підприємницької діяльності / С. В. Калабухова // Вчені записки: зб. наук. праць. ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – 2012. – Вип. 14. – Ч. 1. – С. 146–152.

32. Шохнех А. В. Концепция комплексного экономического анализа в малом бизнесе / А. В. Шохнех // Аудит и финансовый анализ. – 2008. – № 1. – С. 122–128.

33. Скриньковський Р. М. Діагностика фінансового, виробничого, трудового, соціально-економічного та інноваційно-інвестиційного потенціалів і аналіз потенційних ризиків підприємства в умовах невизначеності / Р. М. Скриньковський // Проблеми економіки. – 2015. – № 2. – С. 186–193.

34. Скриньковський Р. М. Комплексна діагностика розвитку підприємства: концепція, параметри, методи / Р. М. Скриньковський // Економіка. Управління. Інновації. – 2015. – Вип. № 1 (13) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2015_1_33.pdf

REFERENCES

Adamova, I. Z., and Romanchuk, A. L. "Analiz finansovoho stanu pidpriemstva: problemni aspekty ta shliakhy ikh rozv'iazannia" [Analysis of the financial condition of the company: problematic aspects and solutions]. *Visnyk ChTEI KNTEU*, no. 2 (2011): 64-71.

Baiura, D. O. "Audyty u systemi korporatyvnoho upravlinnia aktsionermykh tovarystv" [The audit in the corporate governance of joint stock companies]. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, no. 20 (2009): 124-130.

Skrynkovskiy, R. M. "Systema diahnostryky vyrobnychoi diialnosti pidpriemstva z urakhuvanniam naukovo-tekhnichnoho ta innovatsiinoho rozvytku" [System diagnostics production activity on the basis of research and innovation]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 5 (2015): 51-53.

Kamenska, T. "Vnutrishnii audyt systemy korporatyvnoho upravlinnia" [The internal audit system of corporate governance]. *Rynok tsinnykh paperiv Ukrainy. Visnyk Derzhavnoi komisii z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku*, no. 11-12 (2009): 3-8.

Koriahin, M. V. "Pidkhydy do vyznachennia poniattia vartosti pidpriemstva ta ikh rozvytok" [Approaches to the definition of value and their development]. *Visnyk Nats. un-tu «Lvivska politekhnika». Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*, no. 722 (2012): 121-126.

Koriahin, M. V. "Transformatsiia metodolohichnykh zasad vyznachennia rynkovoї vartosti pidpriemstva" [Transformation of methodological principles to determine the market value of the company]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 23. 14 (2013): 294-303.

Khilukha, O. A. "Sutnisni kharakterystyky korporatyvnoho upravlinnia" [The essential characteristics of corporate governance]. *Visnyk Volynskoho instytutu ekonomiky ta menedzhmentu*, no. 11 (2015): 303-309.

Kalabukhova, S. V. "Systematyzatsiia vydiv analitychnoho zabezpechennia upravlinnia subiektamy pidpriemnytskoi diialnosti" [Systematics types of analytical maintenance of business entities]. *Vcheni zapysky*, vol. 1, no. 14 (2012): 146-152.

Melnyk, O. H. *Systemy diahnostryky diialnosti mashynobudivnykh pidpriemstv: polikryterialna kontseptsii ta instrumentarii* [Diagnostic systems of machine-building enterprises: polikryterialna concept and tools]. Lviv: Vyd-vo Lvivskoi politekhniki, 2010.

Mendrul, O. H. *Upravlinnia vartistu pidpriemstva* [Cost Management company]. Kyiv: KNEU, 2002.

Nazarova, K. "Suchasni tendentsii transformatsii vnutrishnyoho audytu" [Modern trends in transformation of internal audit]. *Visnyk KNTEU*, no. 6 (2011): 94-101.

Niziaieva, S. A. "Identyfikatsiia metodiv otsinky rynkovoї vartosti pidpriemstva pry diahnostrytsi ioho ekonomichnoi bezpeky" [Identification of methods for assessing the market value of the enterprise in the diagnosis of its economic security]. *Ekonomika: realii chasu*, no. 2 (3) (2012): 30-33.

Oleksiv, I. B., and Feshchur, R. V. "Problemy analizu ta otsinky finansovoho stanu pidpriemstva" [Problems analysis and assessment of financial condition]. *Visnyk NU «Lvivska politekhnika». Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*, no. 436 (2001): 256-263.

Raikovska, I. T. "Problemy zastosuvannia metodyk analizu finansovoho stanu v diialnosti promyslovyykh pidpriemstv" [Problems applying techniques of financial analysis in industrial activities]. *Visnyk ZhDTU. Ekonomichni nauky*, no. 3 (49) (2009): 154-158.

Semchuk, Zh. V., Skrynkovskiy, R. M., and Tsiukh, S. I. "Finansovy stan pidpriemstv: indykatory diahnostryky ta potentsiino mo-

zhlyvi problemy pohirshennia parametriv" [The financial condition of enterprises: indicators of diagnosis and potential for degradation parameters]. *Visnyk Volynskoho in-tu ekonomiky ta menedzhmentu*, no. 7 (2013): 113-118.

Skrynkovskiy, R. M., and Semchuk, Zh. V. "Finansovyi stan pidpriemstv: sutnist, pryioy ta metody provedennia analizu" [The financial condition of enterprises: the nature, techniques and methods of analysis]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 3 (2014): 47-49.

Smetanko, O. "Sutnist ta mistse vnutrishnyoho audytu v systemi korporatyvnoho upravlinnia aktsionernym tovarystvom" [The essence and place of internal audit in corporate governance corporation]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava*, no. 1 (8) (2013): 247-253.

Sarapina, O. A. "Systemnyi analiz finansovoho stanu pidpriemstva: metodyka ta napriamy vdoskonalennia" [Systematic analysis of the financial condition of the enterprise: methods and areas of improvement]. *Naukovyi visnyk KhDU. Serii "Ekonomichni nauky"*, no. 1 (2013): 96-99.

Synkevych, N. I., and Vasylyshyn, T. M. "Analiz isnuichykh pryiomiv i metodiv finansovoho analizu diialnosti sub'ektiv hospodariuvannia" [Analysis of existing methods and techniques of financial analysis of the entity]. *Biznes Inform*, no. 4 (2014): 313-317.

Skrynkovskiy, R. M., and Sytar, L. I. "Yakist pratsi personalu iak faktor efektyvnoho rozvytku pidpriemstva" [The quality of staff as a factor in the effective development of the company]. *Ekonomika ta upravlinnia APK*, no. 2 (115) (2014): 119-122.

Skrynkovskiy, R. M. "Diahnostyka vykorystannia trudovykh, materialnykh, finansovykh ta enerhetychnykh resursiv pidpriemstva iak instrument upravlinnia elementamy ioho vyrobnycho-hospodarskoi diialnosti" [Diagnosis of labor, material, financial and energy resources as a tool for enterprise management elements of its industrial and economic activities]. *Problemy ekonomiky*, no. 1 (2015): 249-254.

Skrynkovskiy, R. M. "Diahnostyka tekhniko-tekhnologichnoi bazy, orhanizatsiinoho rivnia i resurso- ta enerhozberezhennia pidpriemstva v konteksti ekonomii vytrat, bezdefektnosti ta rytmichnosti vyrobnytstva" [Diagnosis of technical and technological base, organizational level and resource and energy saving enterprises in the context of cost savings and bezdefektnosti rhythm of production]. *Biznes Inform*, no. 5 (2015): 178-184.

Skrynkovskiy, R. M. "Diahnostyka postachalnytiskoi ta zbutovoi diialnosti pidpriemstva" [Diagnosis of supply and marketing of the company]. *Biznes Inform*, no. 7 (2015): 201-205.

Shokhnekh, A. V. "Koneptsii kompleksnogo ekonomicheskogo analiza v malom biznese" [The concept of comprehensive economic analysis in small business]. *Audit i finansovyy analiz*, no. 1 (2008): 122-128.

Skrynkovskiy, R. M. "Diahnostyka finansovoho, vyrobnychoho, trudovoho, sotsialno-ekonomichnoho ta innovatsiino-investytsiinoho potentsialiv i analiz potentsiinykh ryzykiv pidpriemstva v umovakh nevyznachenosti" [Diagnosis of financial, industrial, labor, social, economic and innovative potential investment and potential risks of enterprise analysis under uncertainty]. *Problemy ekonomiky*, no. 2 (2015): 186-193.

Skrynkovskiy, R. M. "Kompleksna diahnostyka rozvytku pidpriemstva: kontseptsii, parametry, metody" [Integrated diagnostics company development: concept, options, methods]. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2015_1_33.pdf

Tsal-Tsalko, Yu. S. "Formuvannia rynkovoї vartosti pidpriemstva v systemi pokaznykiv bukhhalterskoho obliku" [Formation of the market value of the company in the accounting system of indicators]. *Visnyk Zhytomyrskoho natsionalno ahroekologichnoho un-tu*, no. 2 (2) (2012): 308-314.

Turylo, A. M. "Otsinka vartosti pidpriemstva v systemi finansovo-ekonomichnoi stratehii ioho rozvytku" [Valuation of the company in the financial-economic development strategy]. *Finansy Ukrainy*, no. 5 (2009): 95-100.

Vdovychenko, Yu. V. "Otsinka systemy korporatyvnoho upravlinnia mizhnarodnoho biznesu v konteksti stvorennia mizhnarodnykh konkurentnykh perevah" [Evaluation of Corporate Governance of international business in the context of creating international competitive advantage]. *Finansovyi prostir*, no. 4 (12) (2013): 128-132.

Vasylenko, L. P., Hut, L. V., and Okseienko, O. P. *Finansy pidpriemstva u skhemakh ta tablytsiakh* [Finance companies in schemes and tables]. Kyiv: Dakor, 2006.

Yaremko, I. I. "Otsinka rynkovoї vartosti pidpriemstv: porivnialnyi pidkhid" [Evaluation of the market value of companies: a comparative approach]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 15. 4 (2005): 311-315.

Zapasna, L. S. "Zastosuvannia rynkovoї vartosti v upravlinni rozvytkom mashynobudivnoho pidpriemstva" [Application of the market value in management development engineering enterprise]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.04, 2009.*

Zahorodnii, A. H., Bilyi, M. S., and Kindratska, H. I. "Operatsiinyi analiz u systemi upravlinnia prybutkom sub'ektiv hospodariuvannia" [Operating system analysis of profit entities]. *Zbirnyk nauk. prats Cherkaskoho derzh. tekhnologich. un-tu. Serii "Ekonomichni nauky"*, no. 25 (1) (2010): 22-25.

Zahorodnii, A. H., and Vozniuk, H. L. *Finansovo-ekonomichni slovnyk* [Financial and economic dictionary]. Lviv: Vyd-vo NU «Lvivska politekhnika», 2005.